

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
Львівського національного університету
імені Івана Франка
доц. Андрій ГУКАЛЮК

« _____ » _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теоретико-прикладні засади юридичної діяльності»

галузь знань **08 «право»**

спеціальність **081 «право»**

освітньо-кваліфікаційний рівень **другий «магістр»**

факультет **юридичний**

Робоча програма навчальної дисципліни «**Теоретико-прикладні засади юридичної діяльності**» для студентів, які навчаються за освітньою програмою «магістр права», за спеціальністю 081 «право».

Розробники: *Косович В.М.* доктор юридичних наук, професор кафедри теорії та філософії права, *Раданович Н.М.* кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та філософії права, *Дудаш Т.І.* кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та філософії права, *Ничка Ю.В.* кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та філософії права, *Гудима Д.А.* кандидат юридичних наук, суддя Верховного Суду.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та філософії права

Протокол № ___ від. « ___ » _____ 2025 р.

Завідувач кафедри теорії _____ (д. ю. н., проф. Віталій КОСОВИЧ)
та філософії права (підпис)

« ___ » _____ 2025 р

Схвалено Вченою Радою юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № ___ від « ___ » _____ 2025 р.

« ___ » _____ 2025 р. Голова Вченої Ради _____ (проф. Володимир БУРДІН)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>3</u>	Галузь знань <u>08 право</u> (шифр, назва)	Нормативна (за вибором студента)	
Модулів <u>1</u>		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів <u>1</u>	Спеціальність <u>081 «право»</u>	I - й	I - й
Курсова робота -		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – <u>135</u>		I - й	I - й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – <u>3</u> самостійної роботи студента – <u>5</u>	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Магістр</u>	<u>16</u> год.	год. 6
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		<u>32</u> год.	год. 10
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		<u>87</u> год.	год. 119
		<i>ІНДЗ:</i>	
Вид контролю: <u>екзамен</u>			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2

для заочної форми навчання – 1/5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

ознайомлення студентів із механізмом використання міжнародного права як джерела права України; міжнародними стандартами стосовно прав людини; особливостями впливу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правову систему та правозастосовчу діяльність в Україні; формування знань про основні засоби, прийоми, методи нормопроектної техніки, про базові аспекти правотлумачної та правозастосовчої техніки, необхідні для ефективного правового регулювання суспільних відносин.

Завдання:

набуття навичок аналізу і оцінювання впливу норм міжнародних договорів, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правову систему та правозастосовчу діяльність в Україні; набуття практичних навичок використання інструментарію нормопроектної техніки, навичок оперування правотлумачною та правозастосовчою технікою як засобами ефективного правового регулювання суспільних відносин.

В результаті вивчення курсу студент повинен:

знати:

- основні концепції співвідношення міжнародного права та національного права;
- поняття та зміст взаємодії міжнародного права із національним;
- формально-юридичні підстави взаємодії міжнародного права з національним правом України;
- поняття та зміст імплементаційної діяльності України;
- порядок укладення, виконання, припинення та зупинення дії міжнародних договорів України;
- особливості застосування міжнародного договору як джерела права в Україні;
- особливості взаємодії права сучасних європейських міждержавних правових систем (Ради Європи, Європейського Союзу) з національним правом;
- правову природу процесу європейської правової інтеграції в рамках ЄС;
- особливості наближення законодавства України до європейських правових стандартів в рамках імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
- основні міжнародні стандарти захисту прав людини;
- місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у системі джерел права України;
- місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у правовій системі України;
- який вплив має місце Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та практика Європейського суду з прав людини на процес правозастосовування в Україні та як це втілено у правозастосовчих актах;
- поняття та характерні ознаки сучасних правових доктрин;
- особливості формування сучасних правових доктрин у національних (континентальному, англо-американському) та міжнародних (міждержавних) правових системах;
- класифікацію сучасних правових доктрин за змістом, за формою об'єктивації, за формою виразу;
- форми впливу правової доктрини на правотворчість та застосування права у континентальній правовій системі;
- поняття та властивості принципів права;
- природу принципів права як засобу втілення загальнолюдських цінностей;
- особливості об'єктивації принципів права;
- класифікацію принципів права (основні критерії та різновиди);
- поняття та структуру системи принципів права;

- зміст основоположних принципів права;
- засоби та правила правотворчої техніки, що використовуються для формування змісту та форми нормативно-правових актів;
- основні засоби правотлумачної техніки;

вміти:

- визначити місце міжнародного договору в правовій системі України, зокрема в системі джерел національного права;
- виокремити імплементаційні особливості сучасних міжнародних договорів про інтеграцію (на прикладі Угоди про асоціацію між Україною та ЄС);
- імплементувати міжнародні правові стандарти, у тому числі міжнародні стандарти прав людини у національну юридичну практику України;
- користуватися міжнародною правозастосувальною практикою, зокрема у сфері прав людини;
- оцінювати міжнародно-правові договори, як джерела міжнародних правових стандартів, на предмет їх самовиконуваності в національній правовій системі України;
- застосовувати міжнародно-правові акти та національне законодавство щодо наближення права України до правових стандартів ЄС;
- критично аналізувати та виявляти проблеми в процесі наближення законодавства України до правових стандартів ЄС та пропонувати шляхи їх подолання;
- аналізувати місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у системі джерел права та правовій системі України з урахуванням норм та принципів міжнародного, європейського й національного права;
- оцінювати вплив місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на процес правозастосовчої діяльності та правозастосовчі акти як її результат;
- здатність прогнозувати можливі чи бажані зміни у національній правовій системі та правозастосовчій практиці під впливом Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини;
- виокремлювати правові ситуації використання загальноправової юридичної доктрини, правової доктрини окремої галузі права, правової доктрини окремого правового інституту;
- розмежовувати форми впливу правової доктрини на правотворчість у континентальній правовій системі (як-от, розробка понятійно-категоріального апарату, юридичної техніки, безпосереднє посилення на положення правової доктрини у проєкті закону);
- розмежовувати форми впливу правової доктрини на застосування права у континентальній правовій системі (як-от, врахування судами конституційної юрисдикції позицій наукових правничих шкіл при винесенні рішень та обґрунтування окремих думок суддів конституційних судів положеннями правової доктрини, використання судами доктринальних методик при вирішенні справ)
- використовувати принципи права у нормопроектній роботі;
- використовувати принципи права як джерела права, тобто в якості безпосередньої нормативної основи вирішення справи (за аналогію права)
- використовувати принципи права як додаткове правове обґрунтування в процесі прийняття відповідного правозастосовного рішення;
- розробляти проєкти нормативно-правових актів у відповідності до вимог правотворчої техніки та ознак правового закону;
- оперувати правотлумачною технікою стосовно усіх стадій правового регулювання;

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Теоретико-прикладні засади юридичної діяльності».

Тема 1.

Взаємодія міжнародних правових систем з правовою системою України

1. Міжнародні правові системи: поняття, склад, види.
2. Основні концепції побудови взаємовідносин міжнародного і національного права.
3. Взаємодія як варіант співвідношення міжнародного і національного права: поняття, ознаки, особливості в Україні.
4. Імплементация як засіб забезпечення взаємодії міжнародного і національного права: поняття, види, об'єкт, предмет, суб'єкти, сфера, механізм.
5. Міжнародний договір як предмет національної імплементации в Україні: джерельні особливості, місце в системі національного законодавства.

Тема 2.

Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України

1. Поняття, ознаки та види міжнародних договорів.
2. Міжнародний договір як джерело права в Україні.
3. Порядок та стадії укладення міжнародних договорів України. Форми надання згоди на обов'язковість міжнародного договору.
4. Застереження до міжнародного договору: поняття, сутність.
5. Виконання міжнародних договорів України.
6. Тлумачення міжнародних договорів національними судами України.
7. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів України: підстави й правові наслідки.

Тема 3.

Вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України

1. Розвиток відносин між Україною та ЄС у контексті європейської правової інтеграції.
2. Поняття «acquis» у праві ЄС та його значення у процесі правової інтеграції.
2. Угода про асоціацію між Україною та ЄС та її значення для наближення законодавства України до правових стандартів ЄС.
3. Планування, програмні документи та інституційне забезпечення імплементации Угоди в частині до правових стандартів ЄС.
5. Техніко-технологічні особливості наближення законодавства України до правових стандартів ЄС в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
6. Умови членства в ЄС і порядок його набуття.

Тема 4.

Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про статус індивіда

1. Огляд ключових міжнародних документів про права людини.
2. Роль Конституції України у визначенні статусу індивіда.
3. Основні міжнародні стандарти прав людини: Міжнародний Білль про права людини та Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод.
4. Конституційні гарантії індивідуальних прав і свобод в Україні
5. Взаємодія міжнародних та національних правових норм стосовно статусу індивіда
- 5.1. Імплементация міжнародних стандартів у національне законодавство України.
- 5.2. Вирішення конфліктів між національним і міжнародним правом щодо статусу індивіда
6. Вплив міжнародних стандартів на українське законодавство.

Тема 5

Місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у системі джерел права України та у правовій системі України

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика та перспективи удосконалення

2. Практики Європейського суду з прав людини: загальне поняття та особливості юридичної природи.
3. Місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у системі джерел права України.
4. Місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у правовій системі України.
5. Напрями впливу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правову систему України.

Тема 6

Вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правозастосування в Україні

1. Напрями впливу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правозастосовчу діяльність в Україні: загальна характеристика.
2. Вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правозастосовчу діяльність судів першої та апеляційної інстанцій в Україні.
3. Вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на діяльність Верховного Суду в Україні.
4. Вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правозастосовчі акти в Україні

Тема 7

Правова доктрина та принципи права як джерела права України. Правотворча техніка. Вимоги до нормативно-правових актів

1. Правова доктрина та принципи права як джерела права України.
2. Загальні вимоги до змісту нормативно-правових актів.
3. Формально-логічні вимоги до нормативно-правових актів.
4. Юридичні конструкції у правотворчій техніці. Юридичні дефініції, презумпції, фікції, аксіоми.
5. Структуризація НПА.
6. Вимоги до мови НПА.

Тема 8

Загальнотеоретичні та практичні аспекти правотлумачення. Правотлумачна техніка

1. Способи тлумачення в призмі юридичної практики.
2. Правотлумачна техніка.
3. Тлумачення Конституційного Суду України.
4. Тлумачення законів Верховним Судом України.
5. Доктринальне тлумачення та їх значення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Правотворча техніка.												
Тема 1. Взаємодія міжнародних правових систем з	17	2	4			11	17	2	2			13

правовою системою України												
Тема 2. Порядок укладення, виконання та припинення міжнародних договорів України	17	2	4			11	14					14
Тема 3. Вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України	17	2	4			11	14					14
Тема 4. Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про статус індивіда	17	2	4			11	14					14
Тема 5. Місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у системі джерел права України та у правовій системі України	11,2	2	4			11	18	2	2			14
Тема 6. Вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правозастосування в Україні	17	2	4			11	16		2			14
Тема 7. Правова доктрина та принципи права як джерела права України. Правотворча техніка. Вимоги до нормативно-правових актів	17	2	4			11	18	2	2			14
Тема 8. Загальнотеоретичні та практичні аспекти правотлумачення	16	2	4			10	16		2			14
Разом – зм. модуль 1	135	16	32			87	135	6	10			119
Усього годин	135	16	32			42	135	6	10			119

5. Теми практичних занять (денна, заочна форми)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Взаємодія міжнародних правових систем з правовою системою України	4	2
2	Порядок укладення, виконання та припинення міжнародних договорів України	4	
3	Вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України	4	
4	Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про статус індивіда	4	
5	Місце Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини у системі джерел права України та у правовій системі України	4	2
6	Вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини на правозастосування в Україні	4	2
7	Правова доктрина та принципи права як джерела права України. Правотворча техніка. Вимоги до нормативно-правових актів	4	2
8	Загальнотеоретичні та практичні аспекти правотлумачення	4	2
	Разом	32	10

6. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України	11
2	Вплив пілотних рішень Європейського суду з прав людини на правову систему України: проблеми та перспективи	11
3	Вплив пілотних рішень Європейського суду з прав людини на правову систему України: проблеми та перспективи	11
4	Особливості взаємодії права сучасних європейських міждержавних правових систем (Ради Європи, Європейського Союзу) з національним правом держав	11
5	Правова доктрина та принципи права у конституційній юрисдикції України	11
6	Правова експертиза проекту нормативно-правового акта.	11
7	Правотлумачення у діяльності правника.	11
8	Правозастосування як передумова реалізації прав людини.	10
	Разом	87

6.1 Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України	13
2	Вплив пілотних рішень Європейського суду з прав людини на правову систему України: проблеми та перспективи	14

3	Вплив пілотних рішень Європейського суду з прав людини на правову систему України: проблеми та перспективи	14
4	Особливості взаємодії права сучасних європейських міждержавних правових систем (Ради Європи, Європейського Союзу) з національним правом держав	14
5	Правова доктрина та принципи права у конституційній юрисдикції України	14
6	Правова експертиза проекту нормативно-правового акта.	14
7	Правотлумачення у діяльності правника.	14
8	Правозастосування як передумова реалізації прав людини.	14
	Разом	119

7. Методи навчання

Лекційні заняття, практичні заняття, виконання практичних та творчих завдань.

8. Методи контролю

Контроль за рівнем засвоєння навчальної дисципліни включає поточний контроль та модульні контролю, оцінку результатів самостійної роботи і оцінку знань на екзамені..

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Розподіл балів, які отримують студенти за результатами поточного контролю

За практичне заняття (поточна успішність) і за модулі кожен студент може отримати від 26 до 50 балів. Із загальної суми балів виводиться середня кількість балів за поточний та модульний контроль в межах 26 - 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти (для екзамену)

За результатами іспиту студент може отримати від 26 до 50 балів, які підсумовуються із результатами поточного і модульного контролю і виводиться загальна сума балів від 51 до 100. Відповідно виставляється оцінка за національною та міжнародною шкалою.

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	Відмінно	Відмінно	Зараховано
81-89	B	Дуже добре	Добре	
71-80	C	Добре		
61-70	D	Задовільно		
51-60	E	Достатньо	Задовільно	

Протягом першого семестру проводиться один модуль.

10. Методичне забезпечення

Силабус та робоча програма навчальної дисципліни «Теоретико-прикладні засади юридичної діяльності» 2025 р.

11. Рекомендовані джерела:

Законодавство:

1. Закон України «Про міжнародні договори» від 29.06.2004 № 1906-IV.
2. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV.
3. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 № 3477-IV.
4. Закон України «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 № 3354-IX.

Методичні рекомендації

1. Рекомендації з питань підготовки, державної реєстрації та обліку відомчих нормативно-правових актів, затверджені постановою колегії Міністерства юстиції України від 27.03.1998 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003323-98. (дата звернення 05.08.2024).
2. Методичні рекомендації для центральних органів виконавчої влади щодо застосування в законотворчій діяльності Конвенції про захист прав і основних свобод людини, схвалені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 р. № 40. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0040323-00 . (дата звернення 05.08.2024).
3. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки, схвалені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 р. № 41. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0041323-00. (дата звернення 05.08.2024).
4. Методичні рекомендації щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів, затверджені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 р. № 41 URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/va041323-00. (дата звернення 05.08.2024).
5. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроектної техніки, затверджені наказом Держводгоспу України від 12.01.2004 р. № 4 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0041323-00#Text> (дата звернення 05.08.2024).
6. Методичні рекомендації з підготовки та оформлення проектів законів України, нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України, МНС та дотримання правил нормопроектної техніки, затверджені наказом МНС від 10.12.2007 р. № 851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0851666-07#Text> (дата звернення 05.08.2024).
7. Вимоги до нормопроектувальної техніки при розробці наказів у Міністерстві охорони здоров'я України, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2010 р. № 68 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0068282-10#Text> (дата звернення 05.08.2024).
8. Міжінституційна угода щодо прискореного методу роботи з офіційної кодифікації юридичних текстів від 20.12.1994 р., прийнята Європейською Комісією, Радою і Парламентом ЄС.
9. Міжінституційна угода про загальні правила щодо забезпечення якості проектування Європейського законодавства від 22.12.1998 р., прийнята Європейською Комісією, Радою і Парламентом ЄС.
10. Міжінституційна угода про більш структуроване застосування техніки перегляду нормативних актів від 28.11.2001 р., прийнята Європейською Комісією, Радою і Парламентом ЄС.
11. Методичні рекомендації з проведення правового моніторингу нормативно-правових актів і підготовки концепції проектів НПА, встановлені Міністерством юстиції Республіки Казахстан.
12. Методичні рекомендації з підготовки та оформлення проектів законів (правила законопроекування).
13. Порядок проведення правової експертизи нормативно-правового акта на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. у процесі державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції.

Наукова література:

14. Атаманова Н.В. Роль та значення міжнародних договорів у національній правовій системі України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 7–13. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/2_2020/part_1/4.pdf (дата звернення 07.08.2025).
15. Баймуратов М. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: політико-правовий аналіз / М. Баймуратов, С. Максименко. *Право України*. 2001. № 10. С. 101–104.

16. Биля І.О. Теоретичні основи використання нормотворчої техніки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2004. 20 с.
17. Берназюк Я.О. Пріоритетність міжнародних договорів при вирішенні колізій у законодавстві: аналіз судової практики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 223–229. URL: http://lsej.org.ua/8_2022/48.pdf (дата звернення 07.08.2025).
18. Богачова О.В. Законотворчий процес в Україні: проблеми вдосконалення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2006. 238 с.
19. Богачова О.В. Законотворення: теоретико-прикладні аспекти. Кам'янець-Подільський: Рута, 2012. 448 с.
20. Буткевич В. Якість закону і питання ефективності застосування рішень Європейського суду з прав людини судами України. *Право України*. Київ, 2011. № 7. С. 48–63.
21. Ващенко В.А. Процедура денонсації міжнародних договорів за законодавством України: проблеми і шляхи вдосконалення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2018. Вип. 33. С. 150–152.
22. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / за ред. В.Н. Денисова. Київ: Юстиніан, 2006. 672 с.
23. Вишневський Ю.А. Сучасна практика України щодо надання згоди на обов'язковість для неї міжнародного договору. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2015. № 3. С. 176–184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2015_3_27 (дата звернення 05.08.2025).
24. Дашковська О. Правові дефініції як різновид нормативних приписів. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 3 (70). С. 16–23.
25. Дзейко Ж.О. Законодавча техніка в Україні: історико-теоретичне дослідження: монографія / Ж.О. Дзейко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2007. 360 с.
26. Дідич Т.О. Нормопроекування: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2006. 18 с.
27. Докорова Ж.П. Вимоги щодо якості нормопроекування: порівняльний аналіз ЄС та України. Збірник тез лекцій з питань нормопроекування. Київ: Мін'юст України, 2005. С. 9–11.
28. Дутка Г.І. Закон у системі нормативно-правових актів України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2003. 18 с.
29. Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2010. 20 с.
30. Європейське право: право Європейського Союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. Київ: Ін Юре, 2015. Кн. Третя: Право зовнішніх зносин Європейського союзу / В. І. Муравйов, М. М. Микієвич, І. Г. Білас. Київ: Ін Юре, 2015. 408 с.
31. Задорожній О.В. Нормативний зміст принципу добросовісного виконання міжнародних зобов'язань у сучасному міжнародному праві. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (4). С. 13–21. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_4\(4\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_4(4)_5) (дата звернення 05.08.2025).
32. Зайцев Ю. Проблема якості закону у практиці Європейського суду з прав людини. Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини (30.11.– 02.12.2012 р.). С. 181–187.
33. Загальна теорія держави і права / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко. Харків: Право, 2009. 584 с.
34. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні (проблеми якості, рекомендації щодо вдосконалення в контексті європейської практики): монографія / О. В. Скрипнюк, М.О. Теплюк, О.І. Ющик. Київ: Атіка-Н, 2010. 92 с.
35. Законознавство: навч. посіб. / О.Л. Копиленко, О.В. Богачова, С.В. Богачов. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2011. 152 с.
36. Законотворчість і законознавство: хрестоматія / авт.-упорядн.: О.Л. Копиленко, О.В. Богачова. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2011. 904 с.
37. Заморська Л.І. Правова нормативність та її інституціоналізація в Україні: монографія. Одеса: Фенікс, 2013. 304 с.
38. Застосування норм права (теорія і практика): навч. посіб. / за заг. ред. Б. В. Малишева. Київ: Реферат, 2010. 260 с.

39. Зверев Є.О. Тлумачення міжнародних договорів національними судами: європейський досвід та українська практика : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2015. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ceb1ed87-449d-41dd-9864-75734cc8d7ab/content> (дата звернення 05.08.2025).
40. Зінченко О.В. Юридичні конструкції як засіб регулятивного впливу на право. *Держава і право*. 2014. Випуск 63. С. 23–28.
41. Карвацька С.Б. Включення норм міжнародних договорів до національного законодавства України: проблеми та пошуки шляхів вирішення. *Правова держава*. 2019. № 33. С. 155–161. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/162024/165484> (дата звернення 05.08.2025).
42. Коваленко Т.О. Юридичні дефекти правового регулювання земельних відносин в Україні: монографія. Київ: Київський університет; Юрінком Інтер, 2013. 632 с.
43. Ковальова М.В. Деякі питання тлумачення міжнародних договорів. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 1. С. 267–271. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/48550/1/2022-1.pdf> (дата звернення 05.08.2025).
44. Ковальський В.С. Правотворчість: теоретичні та логічні засади / В.С. Ковальський, І.П. Козінцев. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 92 с.
45. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка / Ю.С. Шемчушенко, О.І. Ющик, М.О. Теплюк, Л.В. Гульченко, В.І. Риндюк. Київ: Парламентське вид-во, 2007. 208 с.
46. Козюбра М.І. Співвідношення національних і міжнародних правових систем. *Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки*. 2016. Т. 181. С. 3–11. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4d256e96-6379-4220-b65d-eb8fd6b55c39/content> (дата звернення 05.08.2025).
47. Кондик П. М. Техніко-юридичні аспекти вдосконалення нормотворчої діяльності органів державної влади в контексті інтеграції України до законодавства Європейського Союзу. *Збірник тез лекцій з питань нормопроекування*. Київ: Мін'юст України, 2005. С. 55–56.
48. Косович В. М. Оціночні поняття як засіб юридичної техніки: монографія. Львів: Тріада-плюс, 2010. 212 с.
49. Косович В. М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти: монографія. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. 568 с.
50. Кравченко М.Г. Основні ознаки та вимоги до якісного закону. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 4(6). С. 4–17.
51. Луць Л.А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. 304 с.
52. Любашенко В.І. Денонсація міжнародних договорів між Україною та Росією у світлі агресії Росії проти України. *Правова держава*. 2019. № 33. С. 162–167. URL: <http://pd.onu.edu.ua/article/view/162053/165489> (дата звернення 05.08.2025).
53. Мельник О. М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: атореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / О. М. Мельник. Київ, 2004. С. 12–16.
54. Микієвич М.М. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Європейського Союзу з третіми країнами. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. 200 с.
55. Міжнародне право: навч. посібник / За ред. М.В. Буроменського. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 336 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/Int-Pravo.pdf (дата звернення 05.08.2025).
56. Міжнародне право у світі динамічних змін: контури майбутнього міжнародного правопорядку : колект. монографія / наук. ред. В. Репецький, І. Земан, В. Гутник. Львів, 2021. 420 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/Mizhнародne-pravo-u-sviti-dynamichnykh-zmin-kontury-maybutnoho-pravoporiadku-Monohrafiia.pdf> (дата звернення 05.08.2025).
57. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х.Н. Бехруз, С.С. Андрейченко, М.В. Грушко та ін. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 252 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b21d4206-c83f-4032-bdd3-e0b85281a926/content> (дата звернення 05.08.2025).

58. Мороз С.С. Проблеми тлумачення текстів міжнародних договорів. *Актуальні проблеми юридичної науки*. 2023. № 6. С. 386–390. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2023/6_2023/57.pdf (дата звернення 05.08.2025).
59. Муравйов В.І. Гармонізація законодавства і європейська інтеграція. *Право України*. 2013. № 6. С. 12–50.
60. Настасьяк І.Ю. Правова інтеграція та її вплив на сучасні правові системи світу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2013. Випуск 22. Частина І. Том 1. С. 68–71. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1209/1/ПРАВОВА%20ІНТЕГРАЦІЯ%20ТА%20Ї%20ВПЛИВ.pdf> (дата звернення 05.08.2025).
61. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2012. 19 с.
62. Оніщенко Н. М. Проблеми ефективності законодавства та сучасний розвиток. *Віче*. 2007. № 12. С. 3–6.
63. Опришко В. Ф. Право Європейського Союзу: підручник / В. Ф. Опришко, А. В. Омельченко, А. С. Фастовець. Київ: КНЕУ, 2002. 460 с.
64. Пархоменко Н.М. Гармонізація законодавства України із європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 1. С. 338–343.
65. Петров Р.А. Поняття «транспозиції» в сучасній правовій науці європейського права. *Європейські студії і право*. 2013. № 1. С. 20–24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esp_2013_1_5 (дата звернення 05.08.2025).
66. Погребняк С.П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): монографія. Харків: Право, 2008. 240 с.
67. Подорожна Т.С. Законодавчі дефініції: поняття, структура, функції. Львів: ПАІС, 2009. 196 с.
68. Правова доктрина України: Т. 1 : Загальнотеоретична та історична юриспруденція / В.Я. Тацій, О.Д. Святоцький, С.І. Максимов та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2013. 976 с.
69. Раданович Н.М. Національна імплементація міжнародних договорів щодо прав людини: загальнотеоретичне дослідження (на матеріалах впровадження Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2000. 19 с.
70. Репецький В.М. Імплементація норм міжнародного гуманітарного права у внутрішнє право України. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / за ред. В. Н. Денисова Київ: Юстиніан, 2006. С. 102–111.
71. Риндюк В.І. Проблеми законодавчої техніки в Україні: теорія та практика. Київ: Юридична думка, 2012. 272 с.
72. Ришелюк А.М. Законотворчий процес в Україні: навч. пос. Київ: Вид-во НАДУ, 2004. 220 с.
73. Робер К. Бержерон. Правила нормопроєктування. Київ. 1999 р.
74. Сейдман Е. Розробка законопроектів для демократичних соціальних змін; пер. з англ. / Е. Сейдман, Р. Б. Сейдман, Н. Абеєсекере / за заг. ред. М. Мельника. Київ: Сфера, 2006. 448 с.
75. Стешенко В. Пропозиції щодо удосконалення практики застосування судами України міжнародних договорів. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 12. С. 289–294. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/12/61.pdf> (дата звернення 05.08.2025).
76. Сучасні проблеми міжнародного права. *Libet Amicorum до 60-річчя проф. М.В. Буроменського* : моногр. / авт. кол.; за ред. В.М. Репецького та В.В. Гутника. Львів; Одеса : Фенікс, 2017. 564 с. URL: https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/M_V_монографія.pdf (дата звернення 05.08.2025).
77. Сюр Н.В. Правова інтеграція України до Європейського Союзу: теоретико-правове дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Н. В. Сюр. Київ, 2006. 20 с.
78. Теплюк М.О. Теоретико-правові основи введення закону в дію: монографія. Київ: Парламентське видавництво, 2013. 480 с.
79. Терлецька І.С. Законопроектування в Україні: теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2011. 20 с.
80. Ул'яновська О.В. Фікції у правовій системі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2009. С. 6–10.
81. Хаустова М.Г. Імплементація європейських правових стандартів у правову систему України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 6. С. 34–36. URL:

http://lsej.org.ua/6_2016/8.pdf (дата звернення 05.08.2025).

82. Хворостянкін А.В. Визначеність законодавчих дефініцій як умова ефективного дотримання духу та букви закону. *Наукові записки. Серія «Юридичні науки»*. 2008. Т. 77. С. 8–12. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e2bca27b-75c4-4a03-b6d6-0c1ef171fdc0/content> (дата звернення 05.08.2024).
83. Чулінда Л.І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів. Київ: Атіка, 2006. 152 с.
84. Шутак І.Д. Юридична техніка: навчальний посібник для вищих навчальних закладів / І.Д. Шутак, І.І. Онишук. Івано-Франківськ: Коло, 2013. 496 с.
85. Ющик О.І. Юридична техніка: проблеми визначення поняття. Парламентаризм в Україні: теорія та практика: матер. наук.-практич. конференції / Верховна Рада України; Ін-т законодавства. Київ, 2001. С. 645–648.
86. Яковюк І.В. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського союзу: проблеми теорії та практики. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2191/1/YAKOVIUK.pdf> (дата звернення 05.08.2025).

12. Інформаційні ресурси

Необхідні методичні, нормативні та монографічно-статейні джерела пропонуються студентам на кафедрі, у бібліотеці, та комп'ютерному класі факультету

1. <http://helsinki.org.ua/index.php?r=1.4.4>
2. <http://library.khpg.org>
3. <http://precedent.in.ua/>
4. http://www.echr.coe.int/ECHR/Homepage_EN
5. <http://www.eurocourt.in.ua/GetArticlesByCategory.asp?CategoryId=2>
6. <http://www.lawyer.org.ua/?i=267>
7. https://minjust.gov.ua/m/str_9329
8. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>